

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 16.06.1979, sp. zn. 3 Cz 32/79, ECLI:CZ:NS:1979:3.CZ.32.1979.1

Číslo: 36/1982

Právní věta: Uplatňuje-li pojišťovna proti řidiči mot. vozidla, jehož provozovatelem je soc. organizace, u níž je řidič zaměstnán, nárok na náhradu částek, které vyplatila z důvodu škody způsobené provozem mot. vozidla, když škodu způsobil mimo plnění úkolů organizace nebo přímé souvislosti s ním řidič ve stavu, kdy jeho schopnost řídit mot. vozidlo byla snížena po požití alkoholického nápoje, nejde tu o nárok, který přešel na pojišťovnu, (ust. § 368 odst. 1 o. z.) nýbrž o přímý nárok pojišťovny z pojistného poměru. Podle ust. § 368 odst. 1 o. z. však přechází na pojišťovnu nárok organizace, která je provozovatelem mot. vozidla, proti řidiči vozidla, jenž je u ní zaměstnán, na náhradu škody způsobené na jejím vozidle při havárii za uvedených okolností. Nárok pojišťovny vůči pojištěnému na náhradu částek, je dán za předp. stanovených v právní úpravě podmínek zákon. pojištění odpovědnosti za škody způsobené tímto provozem jen v případě oprávněné výplaty plnění z uvedeného pojištění.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 16.06.1979

Spisová značka: 3 Cz 32/79

Číslo rozhodnutí: 36

Číslo sešitu: 9-10

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Náhrada škody, Pojištění

Předpisy: 40/1964 Sb. § 368 123/1974 Sb. § 3

§ 12

§ 12 124/1974 Sb. § 3

§ 8

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 36/1982 sb. rozh.

Uplatňuje-li pojišťovna proti řidiči motorového vozidla, jehož provozovatelem je socialistická organizace, u níž je řidič zaměstnán, nárok na náhradu částek, které vyplatila z důvodu škody způsobené provozem motorového vozidla, když škodu způsobil mimo plnění úkolů organizace nebo přímé souvislosti s ním 1) řidič ve stavu, kdy jeho schopnost řídit motorové vozidlo byla snížena po požití alkoholického nápoje, nejde tu o nárok, který přešel na pojišťovnu podle ustanovení § 368 odst. 1 o. z., nýbrž o přímý nárok pojišťovny z pojistného poměru podle ustanovení vyhlášky o zákonném

pojištění odpovědnosti za škody způsobené provozem motorových vozidel. 2)

Podle ustanovení § 368 odst. 1 o. z. však přechází na pojišťovnu nárok organizace, která je provozovatelem motorového vozidla, proti řidiči vozidla, jenž je u ní zaměstnán, na náhradu škody způsobené na jejím vozidle při havárii za uvedených okolností, jestliže pojišťovna na základě smluvního pojištění poskytla této organizaci plnění podle pojistné smlouvy.

Nárok pojišťovny vůči pojištěnému na náhradu částek, které vyplatila z důvodu škody způsobené provozem motorového vozidla, je dán za předpokladů stanovených v právní úpravě podmínek zákonného pojištění odpovědnosti za škody způsobené tímto provozem 3) jen v případě oprávněné výplaty plnění z uvedeného pojištění.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze 16. 6. 1979, [3 Cz 32/79](#))

Žalující státní pojišťovna se žalobou domáhala zaplacení částky 43 650,- Kčs ve smyslu ustanovení § 10 odst. 1 písm. a) vyhlášky č. 197/1964 Sb., neboť žalovaný jako řidič n. p. T. použil po skončení služební cesty osobního vozidla této organizace k soukromé jízdě, při níž po předchozím požití alkoholických nápojů havaroval, poškodil toto vozidlo a dále vozidlo patřící J. P. a betonové ploty u zahrádek užívaných D. Č. a S. P. Žalující státní pojišťovna uhradila škodu na vozidle n. p. T. částkou 38 389,- Kčs, škodu na vozidle J. P. částkou 2209,- Kčs a na poškozených plotech částkami 1700,- Kčs vůči D. Č. a 1352,- Kčs vůči S. P.

Žalovaný namítl zejména promlčení žalobou uplatněné pohledávky.

Obvodní soud pro Prahu 1 rozhodl mezitímním rozsudkem tak, že žaloba je co do základu proti žalovanému po právu. Vycházel přitom ze zjištění učiněných ze spisu téhož soudu sp. zn. 7 Ta 45/73 o trestním řízení proti žalovanému, podle nichž šlo o soukromou jízdu, při níž žalovaný řídil služební motorové vozidlo ve stavu, kdy jeho schopnost řídit motorové vozidlo byla snížena po požití alkoholických nápojů. Pokud šlo o námitku promlčení vznesenou žalovaným, soud vycházel ze zjištění, že škoda na vozidle J. P. a na plotech zahrádek byla nahrazena ze zákonného pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem motorového vozidla, takže žalobcem uplatněný nárok podle ustanovení § 10 odst. 1 písm. a) vyhlášky č. 197/1964 Sb. není nárokem na náhradu škody, nýbrž zvláštním nárokem, ohledně něhož platí obecná tříletá promlčecí doba. Škoda na vozidle n. p. T. byla pojišťovnou nahrazena ze smluvního havarijního pojištění, takže nárok uplatněný v této souvislosti je nárokem na náhradu škody, který na žalobce přešel vyplacením pojistného plnění (§ 368 odst. 1 o. z.). Žádná z obou promlčecích dob podle názoru soudu prvního stupně do podání žaloby v této věci neuplynula, takže námitka promlčení nebyla shledána důvodnou.

Městský soud v Praze k odvolání žalovaného změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalobu v celém rozsahu zamítl, a zavázal žalující organizaci k náhradě nákladů řízení vůči žalovanému. Svě rozhodnutí opřel o právní závěr, že žalobou je uplatňován nárok na náhradu škody, která na žalující pojišťovnu přešla výplatou pojistného plnění (§ 368 odst. 1 o. z.), takže subjektivní dobu promlčecí je nutno posuzovat podle ustanovení § 106 odst. 1 o. z. a začátek jejího běhu je nutno počítat ode dne, kdy poškození nabyli vědomost o škodě a škůdci. Protože podle názoru odvolacího soudu byla žaloba podána po uplynutí jednoleté subjektivní promlčecí doby v případě všech 4 poškozených, byla námitka promlčení shledána důvodnou.

Nejvyšší soud ČSR rozhodl o stížnosti pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor ČSR, tak, že uvedeným rozsudkem odvolacího soudu byl porušen zákon.

Z odůvodnění:

Z výsledků dosavadního řízení je patrné, že žalující pojišťovna nahradila škodu na vozidle n. p. T. ze

smluvního havarijního pojištění tohoto provozovatele motorového vozidla, zatímco ostatní pojistná plnění vůči J. P., D. Č. a S. P. byla poskytnuta ze zákonného pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem tohoto vozidla. Odvolací soud proto pochybil, když oba tyto druhy pojistného plnění považoval při posuzování nároku žalující pojišťovny na náhradu vyplacených částek za stejné a v obou případech vyvodil nárok pojišťovny na náhradu vyplacených částek z přechodu nároku podle ustanovení § 368 odst. 1 o. z. a podle toho pak posuzoval i otázku promlčení.

Pro správné rozhodnutí bylo zapotřebí si především ujasnit povahu nároku pojišťovny na náhradu pojistného plnění vyplaceného vůči J. P., D. Č. a S. P.

Podle ustanovení § 10 odst. 1 písm. a) dříve platné vyhlášky č. 197/1964 Sb. ve znění vyhlášek č. 65/1970 Sb. a č. 83/1970 Sb. /2/), navazujícího na ustanovení § 381 o. z., má pojišťovna právo na náhradu částek, které vyplatila z důvodů škody způsobené provozem motorového vozidla, proti pojištěnému, který způsobil (mimo plnění úkolů organizace nebo přímé souvislosti s ním) škodu ve stavu, kdy jeho schopnost řídit motorové vozidlo byla snížena po požití alkoholického nápoje. Nárok na náhradu vyplaceného pojistného plnění podle ustanovení § 10 odst. 1 písm. a) citované vyhlášky nebyl, jak se mylně domníval odvolací soud, nárokem na náhradu škody, jenž přešel na pojišťovnu podle ustanovení § 368 odst. 1 o. z., nýbrž šlo o zvláštní nárok pojišťovny proti pojištěnému vyplývající přímo z právního předpisu, který zakládá a upravuje předmětný pojistný vztah (k tomu viz rozhodnutí uveřejněné pod č. 4/1974 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Z těchto důvodů nelze ani promlčení práva pojišťovny na náhradu vyplaceného pojistného plnění podle ustanovení § 10 odst. 1 písm. a) vyhlášky č. 197/1964 Sb. ve znění vyhlášek č. 65/1970 Sb. a č. 83/1970 Sb. /4/ posuzovat obdobně jako promlčení práva na náhradu škody (§ 106 o. z.), nýbrž podle ustanovení § 101 o. z., podle něhož v daném případě platí tříletá promlčecí doba, jejíž běh začíná ode dne, kdy právo mohlo být vykonáno poprvé 5)). Pro počátek běhu promlčecí doby je tu tedy rozhodující vyplacení pojistného plnění každému z poškozených. Odvolací soud proto v projednávané věci pochybil, když i promlčení práva pojišťovny na náhradu pojistného plnění vyplaceného vůči J. P., D. Č. a S. P. posuzoval podle ustanovení § 106 odst. 1 o. z.

V případě nároku pojišťovny vyvozovaného z vyplacení pojistných plnění vůči D. Č. a S. P. nelze přehlédnout, že žalovaný poškodil plot zahrádek užívaných jmenovanými, který však (jak vyplývá z jejich výpovědí) není zřejmě majetkem jmenovaných. Soud se proto měl zabývat tím, zda jmenovaní byli poškozenými ve smyslu ustanovení § 2 odst. 1 a § 7 vyhlášky č. 197/1964 Sb. 6)) ve znění vyhlášek č. 65/1970 Sb. a č. 83/1970 Sb. (§ 378 o. z.) a zda jim pojistné plnění bylo vyplaceno oprávněně. Ustanovení § 10 odst. 1 písm. a) též vyhlášky nelze totiž vykládat jinak, než že nárok na náhradu vyplaceného pojistného plnění z důvodů uvedených v těchto ustanoveních může vzniknout jen v případě oprávněné výplaty pojistného plnění (tj. výplaty pojistného plnění poškozenému).

Pokud šlo o nárok poškozeného n. p. T. vůči žalovanému, byl správný závěr odvolacího soudu o tom, že nárok pojišťovny vůči žalovanému na náhradu peněžitého plnění, které pojišťovna poskytla uvedené organizaci na základě smlouvy o havarijním pojištění, je nutno posuzovat jako pohledávku, která ze zákona přešla na pojišťovnu ve smyslu ustanovení § 368 odst. 1 o. z. Poněvadž šlo o škodu, za kterou odpovídá žalovaný podle ustanovení § 420 odst. 1 o. z., řídí se promlčení ustanovením § 106 o. z. (k tomu viz rozhodnutí uveřejněné pod č. 24/1976 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Z připojeného spisu obvodního soudu pro Prahu 1 sp. zn. 7 Ta 45/73, jímž tento soud provedl důkaz, je však patrné, že poškozený n. p. T. se podáním ze dne 6. 2. 1973 připojil k trestnímu řízení s nárokem na náhradu škody a v dalším podání ze dne 5. 4. 1973 uvedl výši škody a její specifikaci. Třebaže soud v trestním řízení o náhradě škody poškozené organizace vůbec nerozhodl, bylo povinností soudu v občanském soudním řízení zkoumat, zda návrh poškozené organizace splňoval podmínky požadované ustanovením § 43 odst. 2 tr. ř. a zda byl také podán osobou oprávněnou jednat

jménem poškozeného n. p. T., a v kladném případě zjistit, jak dlouho se v této věci stavěla promlčecí doba ve smyslu ustanovení § 112 o. z. Z tohoto hlediska se však odvolací soud věci nezabýval, takže pro správné posouzení promlčení nároku žalobce na náhradu škody z titulu zákonné cese (§ 368 odst. 1 o. z.) si neopatřil spolehlivý skutkový základ.

Protože odvolací soud rozhodl v projednávané věci na základě neúplně zjištěného skutečného stavu věci a řídil se přitom nesprávným právním názorem, porušil svým rozsudkem zákon v ustanoveních § 6, § 120 odst. 1., § 132 a § 153 odst. 1 o. s. ř. ve spojení s ustanoveními § 101 a § 112 o. z. a ustanoveními § 2 odst. 1, § 7 a § 10 odst. 1 písm. a) dříve platné vyhlášky č. 197/1964 Sb. ve znění vyhlášek č. 65/1970 Sb. a č. 83/1970 Sb.

1) Srov. dříve § 10 odst. 2 vyhlášky č. 197/1964 Sb. a nyní § 12 odst. 2 vyhlášek č. 123/1974 Sb. (platí v ČSR) a č. 124/1974 Sb. (platí v SSR).

2) Viz nyní § 12 odst. 1 písm. a) vyhlášek č. 123/1974 Sb. (platí v ČSR) a č. 124/1974 Sb. (platí v SSR).

3) Viz nyní § 12 vyhlášek č. 123/1974 a č. 124/1974 Sb.

4) Viz nyní § 12 odst. 1 písm. a) vyhlášek č. 123/1974 Sb. a č. 124/1974 Sbírky.

5) Viz rozhodnutí uveřejněné pod č. 36/1980 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.

6) Viz nyní § 3 a § 8 odst. 1 vyhlášek č. 123/1974 Sb. a č. 124/1974 Sb.